

Förbandsbesöksrapport Livregementets husarer K3

15 oktober 2024

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Föreliggande rapport delges relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges andra myndigheter och organisationer, media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Linnéa Linde Lundin
William Stojje

Innehållsförteckning

Förbandsbesöksrapport Livregementets husarer K3	1
Innehållsförteckning.....	2
Information om förbandet	2
Sammanfattning av rapporten	3
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Boendemiljö & vistelseutrymmen	3
Försvarshälsan.....	4
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	4
Avbruten utbildning	4
Juridiska rättigheter och skyldigheter.....	5
Attityder & jargong	5
Materiel & personlig utrustning.....	5
Information & mönstring	6
Medinflytande	7
Meningsfull utbildning	7
Meningsfull fritid.....	7
Resor.....	8
Soldathem	8
Övrigt.....	8
Avslutning.....	9

Information om förbandet

Livregementets husarer K3 ligger i Karlsborg och detta år utbildar de drygt 220 värnpliktiga. Förbandet är uppdelat på två olika bataljoner, 31. Jägarbataljon och 32. Underrättelsebataljon. De värnpliktiga utbildas gemensamt av befäl från de två bataljonerna. I utbildar förbandet 5 plutoner varav 3 är jägarplutoner och 2 är förstärkningsplutoner uppdelade på Stab och tross samt Funktion, det vill säga stabstjänst och underrättelseinhämtning av UAVer. Plutonerna är detta år stora eftersom K 3 fått ett tillskott av soldater. Varje pluton består av 40 – 50 värnpliktiga.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till K 3. Pliktrådet önskar att förbandet:

- Fortsätter med det goda arbete och den utredning som genomförts efter den matsituation som förekom på K 3 förra året
- Tillser att förbandets skyddsassistenter får den centrala skyddsassistentsutbildningen (CSAU)
- Tillser att felanmälningar åtgärdas och att duschutrymmen möjliggör för personlig integritet
- Avvikelsesrapporterar bristfällig materiel och för en dialog med K 4 angående de bristande kängorna som används i jägartjänsten
- Tillser att information om utbildning på annan ort och att korrekta befattningsbeskrivningar framgår vid inskrivning
- Fortsätter värna om den goda jargong som upplevs finnas på förbandet
- Tillser att förbandets värnpliktiga kvinnor blir tilldelade rätt materiel
- Fortsätter med det goda gehör som getts i medinflytandespåret
- Upprättar ett samarbete med soldathemmet och ger de värnpliktiga möjlighet till en meningsfull fritid
- Utreder långa och komplicerade värnpliktsresor

Arbetsmiljö & säkerhet

De förtroendevalda på förbandet upplevde säkerhetstänket som god och ansåg att de hade bra koll på var de skulle vända sig ifall ett tillbud eller en olycka skulle ske. Från förbandets sida ansåg de att det är viktigt att de värnpliktiga känner att de kan säga till på plats ifall en farlig situation skulle uppstå så att de då kan avbryta övningsmomentet.

Pliktrådet uppmärksammade att skyddsassistenterna ännu inte fått den centrala skyddsassistentsutbildningen. Pliktrådet uppmanar förbandet till att ge ut denna utbildning så att skyddsassistenterna kan fylla sin roll i en systematisk säkerhetskultur.

Av de 225 värnpliktiga är två av dem kvinnor. Något som de ansett varit positivt är att de har haft tre kvinnliga befäl under utbildningen. Detta ansågs varit bra för att visa på representation och för att ge en trygg arbetsmiljö.

På grund av förra årets problem med matleveranser bedriver förbandet ett aktivt arbete med att kontrollera och följa upp förplägnaden. Förbandet har ett hälsokostråd som säkerställer att värnpliktiga tilldelas rätt kvalitet och tillräcklig mängd mat.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

I kasernen där de värnpliktiga bor finns det inga duschdraperier i majoriteten av duscharna. Endast en avskild dusch finns per våtutrymme. Pliktrådet uppfattade inte från de förtroendevalda att det fanns ett utbrett obehag på grund av detta. Till trots anser Pliktrådet att förbandet bör installera duschdraperier eller annan avskilnad mellan duscharna så att alla värnpliktiga har möjlighet till en personlig integritet när de duschar.

De värnpliktiga ansåg även att det är för få toaletter per pluton. Det fanns endast 4 toaletter på 40–50 personer. De värnpliktiga sa att det märkts av att de är betydligt många fler värnpliktiga än vad som är planerat för.

Ett annat problem som lyftes var att tvättmaskinen varit trasig en tid och att den vid Plikträdet besök ännu inte var åtgärdad. Detta skapade bland annat problem för tjejerna vid förbandet som har civilinköpta underkläder som inte kan bytas vid försörjningsavdelningen. Skvadronchefen skulle vidta ytterligare åtgärder så att tvättmaskinen lagas.

Försvarshälsan

Vid samtal med Försvarshälsans chefsläkare fick Plikträdet intrycket av att personalen på försvarshälsan är engagerade i värnpliktsutbildningen och har en god förståelse för vilka specifika krav som sätts på jägartjänsten. De är ofta med ute i fält och kan på så sätt sjukmönsta värnpliktiga som fått problem.

Chefsläkaren berättade under besöket att de värnpliktiga vid förbandet är högt motiverade och att de snarare får pusha värnpliktiga till att återhämta eller söka vård än tvärt om.

Fysisk belastning

På grund av den materielbrist som har präglat Försvarsmakten har de värnpliktiga vid K3 inte fått ut några kängor vid den utökade mönstringen. Detta ansåg de värnpliktiga lett till sämre möjligheter till att förbereda sig fysiskt innan utbildningens start. Även förbandsledningen ansåg att detta var olyckligt och de hoppades att materielsituationen skulle se bättre ut tills nästa utökade mönstring.

Förstärkningssoldaterna ansåg att deras belastningstrappa gått fort medan jägarsoldaterna tyckte att deras gått för långsamt. Plikträdet uppfattade vid samtal med Försvarshälsan och befälslag att de ansåg att det finns en genomtänkt plan. Plikträdet uppmanar förbandet att genom medinflytandet och plutonens timme lyssna in till de värnpliktiga ifall belastningstrappan inte följs. Alternativt på så sätt kunna informera ifall missförstånd skett.

Psykisk hälsa

Plikträdet uppmärksammade inga avvikelser vad gäller den psykiska hälsan hos de värnpliktiga vid skvadronen. Lokalt medinflytandeansvarig, LMA, och skvadronchef berättade att man så långt som möjligt försöker hantera problem och stötta varandra inom grupper storlek. Förbandets värnpliktskonsulent berättade att hon har haft några värnpliktiga som sökt samtalsstöd men att antalet värnpliktiga som sökt och de bekymmer de sökt för inte har utmärkt sig.

Avbruten utbildning

Vid rapportens författande har tolv avbrott skett vid K 3. 7 avbrott berodde på fysiska orsaker och 5 berodde på psykiska besvär.

Juridiska rättigheter och skyldigheter

Skvadronschefen utbildar de värnpliktiga i vilka skyldigheter de har. De värnpliktiga ansåg att denna utbildning varit bra. Plikträdet anser att det är viktigt att även utbilda i värnpliktigas rättigheter. Ett komplement som är bra att använda är Plikträdet's broschyr som sammanfattar värnpliktigas lagrum och som tagits fram i samråd med funktionen för värnpliktsärenden.

Förbandets adjutant som hanterar värnpliktsresor håller en genomgång om vilka ersättningar och resor värnpliktiga har rätt till. Denna genomgång hålls för alla värnpliktiga första veckan. För att informationen inte ska glömmas ges även en broschyr ut som i text sammanfattar de ersättningar som går att söka. Att ge ut en skriftlig sammanfattning av värnpliktigas ersättningar anser Plikträdet är ett mycket bra initiativ som fler förband uppmanas till att ta efter.

Förbandets LMA håller i värdegrundsarbetet för de värnpliktiga. Det LMA anser är viktigt är att bryta ner informationen till det konkreta och vad det innebär för de värnpliktiga i praktiken. De värnpliktiga var vid Plikträdet's besök nöjda med värdegrundsarbetet vid förbandet.

Attityder & jargong

Jargongen upplevdes av de värnpliktiga som god. Både mellan värnpliktiga och från befäl och stödpersonal. Jargongen upplevdes även som bra mellan plutonerna och det fanns en stor samarbetsvilja bland värnpliktiga. Inga negativa aspekter kring jargongen delgavs Plikträdet under förbandsbesöket.

Materiel & personlig utrustning

Likt de flesta förbanden tilldelas de värnpliktiga vid K 3 regnställ från Helly Hansen i brist på Försvarsmaktens regnställ 90. Funktionen anses brista av de värnpliktiga som menar på att materialet spricker och går sönder efter användning. Även pupporna fungerade dåligt och värnpliktiga berättade att de i många fel släpper in mycket vatten och inte uppfyller den funktion som de ska uppfylla.

På de flesta värnpliktsutbildningar tilldelas värnpliktiga attackkänga 5.11. K 3 har fått göra ett undantag och använder i stället känga 90 B. Värnpliktiga vid förbandet ansåg att kängan saknar stabilitet vilket ökat risken för att trampa snett vid marsch i terräng. Värnpliktiga jägare vid Norrlands dragonregemente K 4 använder också känga 90 B och har oberoende av K 3 rapporterat samma problem med kängan. Värnpliktiga vid K 3 och försörjningsavdelningen vid förbandet berättade även att gummit lätt går sönder och spricker. Plikträdet uppmanar K 3 till att föra en dialog med K 4 angående den gemensamma materiel som används och de persedlar som anses vara bristande. Trots förbandets förslag om anskaffning 2022 har kängor som uppfyller jägartjänstens krav ännu inte levererats. Plikträdet kommer att lyfta detta i dialog med Försvarsmaktens stödenhet. §

De värnpliktiga delgav Plikträdet att det finns en brist på bildförstärkare och truppmateriel så som spadar, maskeringsnät, yxor och sågar. Förbandsledningen förklarade för Plikträdet att den brist som funnits i truppmateriel under det inledande skedet av utbildningen beror på att K 3 fått ett tillskott på värnpliktiga i nära anslutning till inryck. Bristen i truppmateriel förväntades vara åtgärdat tills

övningsserien skulle börja. Vad gäller bristen på bildförstärkare har Pliktrådet uppmärksammat att tillfördelning av dessa brister på flera förband. Pliktrådet kommer att lyfta bristen i dialog med Forsvarsmaktens centrala delar.

Även insatser till skyddsglasögon hade saknats och tilldelning av dessa verkade svår att få till. Pliktrådet har uppmärksammat att rutinen kring syninsatser är otydlig på flera förband och att direktiv måste förtydligas från central nivå.

Vid Pliktrådets besök hade de värnpliktiga kvinnorna inte blivit tilldelade kroppsskydd 23 D. I återkoppling från förbandet och de värnpliktiga kvinnorna har de efter Pliktrådets besök blivit tilldelade kroppsskydd 23 D. BH fält 1 och BH fält 2 hade inte tilldelats de värnpliktiga. Däremot får de värnpliktiga kvinnorna bidrag för att köpa in underkläder. Pliktrådet förespråkar denna lösning tills Forsvarsmakten kan tillgodose funktionsdugliga underkläder för kvinnor.

Information & mönstring

På grund av den omfördelning som skett till K 3 hade befattningsbyten skett innan inryck. De värnpliktiga som fått information per telefon av Plikt- och prövningsverket önskade att denna information varit mer utförlig. Pliktrådet kommer att ta med detta vid dialog med Plikt- och prövningsverket.

De värnpliktiga som skrivits in mot försörjningssoldater är egentligen förstärkningssoldater. Befattningarna skiljer sig från varandra och de värnpliktiga uttryckte att det påverkat hur väl de kunnat förbereda sig inför utbildningen. Vid samtal med förbandets värnpliktshandläggare delgavs Pliktrådet att det berott på att förstärkningssoldat inte funnits i ATLAS, Plikt- och prövningsverkets system. Pliktrådet anser att detta, med angelägenhet, bör korrigeras inför framtida inskrivningar.

Värnpliktiga vid förbandet delgav Pliktrådet att information om utbildning på annan ort inte framkommit innan inryck och att information om dessa hade delgetts nära inpå utbildningens start. Det hade inneburit en tvär omställning som hade varit svår till en början. De värnpliktiga delgav att de som blivit berörda nu tagit det bra, men informationen önskades i ett tidigare skede. En sak som fungerat på vissa förband är att skicka ut relevant information om den värnpliktigas befattning redan vid välkomstbrevet som skickas innan inryck. Pliktrådet anser att det är en bra lösning som K 3 uppmanas till att tillämpa i framtiden. I förlängningen går bristen på information emot *totalförsvarets rekryteringsmyndighets föreskrifter om totalförsvarsplikt* vilket innebär att berörda värnpliktiga ska ha haft rätten att motsätta sig den nya utbildningsplatsen. Huruvida denna information delgetts eller inte kommer att följas upp under återbesöket till K 3.

I övrigt var värnpliktiga nöjda med informationen innan inryck, till stor del på grund av den informationsserie som finns om jägartjänsten. Ett ytterligare steg i den goda bild som getts hade varit att utveckla en informationsfilm om befattningen förstärkningssoldat så att de får samma möjligheter till att förbereda sig innan inryck.

Medinflytande

De förtroendevalda kände sig nöjda med den utbildning de haft i uppdraget. Några av de punkter som lyfts genom medinflytandespåret var att kängorna varit undermåliga och situationer då befäl har uppfattats som onödigt dryga i sin ton. De förtroendevalda upplevde att detta hade bemötts med ett gott gehör och att jargong hos berörda befäl korrigerats.

Nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK) får en annan struktur på K3 än på många andra förband eftersom endast två av förbandets värnpliktiga är kvinnor. K3 har ett kvinnligt befäl som ansvarar för att nätverket bedrivs. De båda kvinnorna skulle erbjudas möjlighet att bedriva NVK i Skövde tillsammans med värnpliktiga på Skövde garnison vilket Plikträdet anser är ett bra initiativ.

Meningsfull utbildning

Bristen på befäl och instruktörer var påtaglig. Värnpliktiga gav under besöket uttryck för att väntan mellan utbildningsmoment varit lång och att de under utbildningspass fått sitta av tiden eftersom befäl endast kunnat öva genomförande med ett fåtal personer åt gången. Detta hade i förlängningen gjort dagar långa för de värnpliktiga eftersom ineffektiviteten inneburit att ytterligare tjänst behövs bedrivas på kvällarna.

Plikträdet fick efter förbandsbesöket till sig att värnpliktiga vårdat sin utrustning till överdrift. Vården uppfattades inte ha bedrivits i syfte att säkerställa kvalitén på utrustningen, utan i syfte att disciplinera de värnpliktiga. Vapenvård ska vid vissa fall ha tagit åtta timmar. Vid vård av enmanstält beskrev värnpliktiga hur de skrubbat bort impregneringen vilket lett till att tälten tappat sin vattenavvisande förmåga. Plikträdet kommer att följa upp problemet under återbesöket.

Meningsfull fritid

På vissa enheter har information om tjänstledighet getts dagen innan tjänstledigheten inträffat. Detta ger inte goda förutsättningar till att planera sin ledighet och påverkar även de värnpliktigas möjlighet till att boka hemresor.

Schemadelgivning varierade i stor utsträckning. Av fem plutoner var det två plutoner som fått tillfredsställande scheman. På övriga plutoner gick scheman inte att lita på, eftersom det frekvent kommit nya ingångsvärden som snabbt kunnat ändras. I många fall gavs inga scheman ut. Varken stomplanering, veckoprogram eller dagsprogram. En värnpliktig beskrev att "Vi behöver inte veta vad som ska ske på baskerprovet timme för timme men vi vill veta när man ska hem". Plikträdet instämmer helt och den bristfällande schemadelgivningen kommer att följas upp under återbesöket.

Resor

Karlsborg ligger cirka 50 minuter med buss utanför Skövde. Plikträdet uppfattade att bussarna fylls upp snabbt och att värnpliktiga riskerat att inte få plats. Vid sådana fall behövde de vänta ytterligare en timme på nästa buss. Vidare är Skövde en högt belastad knutpunkt vilket innebär att värnpliktiga i god tid måste säkerställa sin plats på tåg. Där har bussproblematiken och bristen på korrekta scheman inneburit konsekvenser för de värnpliktigas hemresor.

Vissa värnpliktiga hade en restid på upp emot nio timmar för att ta sig hem från K3. Plikträdet uppmanar förbundet att se över deras resvägar och säkerställa deras möjlighet till återhämtning. Om kortare resvägar inte är möjligt bör berörda värnpliktiga tillåtas resa hem innan tjänstens slut på hemresedagen, om det är nödvändigt för att säkerställa minst 36 timmar i hemmet.

Plikträdet uppfattade att det fanns många problematiska hemresor från förbundet och uppmanar K 3 att be om en sammanställning från de värnpliktiga så att resorna, om möjligt, kan förenklas. I dialog med förbundets adjutanter uppfattar Plikträdet att de värnpliktiga har goda möjligheter till att lösa komplicerade resor eftersom adjutanternas dörr alltid står öppen. Adjutanterna har även delat ut ett informationsblad om vilka rättigheter de värnpliktiga har och hur deras resor planeras. Detta anser Plikträdet är föredömligt och uppmanas att implementeras även av andra förband.

Soldathem

Soldathemmet är beläget i nära anslutning till de värnpliktigas kaserner. Under sommarhalvåret besöker många turister Karlsborg och soldathemmet har försäljning av fika, mat och har även en soldatshop. Soldathemmet har ett stort utrymme på ovanvåningen för värnpliktiga att vistas i, med bland annat soffor, brädspel och TV.

Värnpliktiga på K3 nyttjar inte soldathemmet trots fina lokaler och generösa öppettider. Vid Pliktrådets förbandsbesök gavs intrycket att det inte finns någon kommunikation eller samarbete mellan soldathemsföreståndare och förbundet. Plikträdet uppfattade att detta berodde på inställningen hos personalen på K 3. På många förband används soldathemmen flitigt och ses som de värnpliktigas vardagsrum. Detta möjliggör för kvalitativ återhämtning och en nödvändig omväxling från den militära miljön. K3 bör stärka samarbetet med soldathemsföreståndaren, ge soldathemmet scheman för att kunna planera aktiviteter och öppettider samt ge de värnpliktiga information om soldathemmet.

Övrigt

Plikträdet har inga övriga reflektioner

Avslutning

Plikträdet tackar de värnpliktiga och personalen på K 3 för goda dialoger under besöket. Ett extra tack ges till förbandets värnpliktshandläggare som planerade ett bra förbandsbesök.

Linnéa Linde Lundin
Ordförande, förbandsansvarig K 3
070-848 59 91
linnea.linde-lundin@pliktradet.se